

A decorative border composed of numerous stylized human figures in red, blue, and green, holding hands in a circular arrangement. The figures are arranged in a pattern that forms a large, rounded square frame around the central text. The background is black.

Comunicación Oral

Pontevedra 2014

¡¡QUE SÍ!!

¡QUE SÍ! ¡ME ENCANTA PROGRAMAR POR COMPETENCIAS!
¡AMO LAS COMPETENCIAS!
¡LO JURO!!

OK JEFE

... NO SÉ... NO ME PARECE MUY SINCERO...
¡PACO, DALE OTRA VUELTA AL TORNO!

INSPECCIÓN EDUCATIVA

PROCESO DE ADAPTACION DEL PROFESORADO A LA LOE

WUJAVI

OBXECTIVOS:

Mellorar as habilidades de comunicación tanto verbais como non verbais que permitan á persoa expresarse, comprender e responder ás expresións de outros.

Relevancia da Comunicación

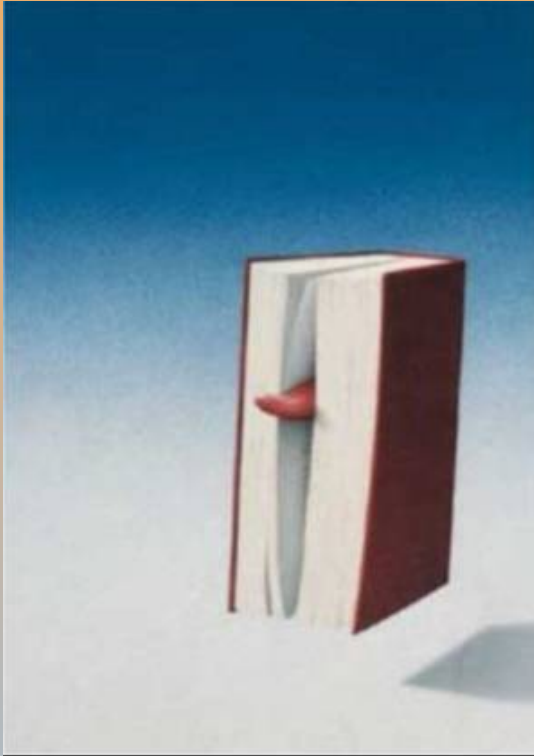
- Os seres humanos polo feito de estar en relación xa se están comunicando.
- En toda situación na que estén presentes alomenos dúas persoas prodúcese comunicación aínda que non se crucen palabras.
- Isto implica que non é necesario que exista intencionalidade para comunicarse, xa hai comunicación máis alá dos desexos.

Competencia en comunicación lingüística nos Reais Decretos

■ Ideas fundamentais

- A linguaxe como instrumento para a comunicación, a reflexión, o coñecemento e o lecer.
- A linguaxe como instrumento para a procura de información
- A linguaxe como instrumento para a convivencia
- A linguaxe como instrumento de comprensión e acción crítica

FUNCIONS DA LINGUA

REPRESENTATIVA

REPRESENTATIVA

EXPRESIVA

EXPRESIVA

APELATIVA

APELATIVA

FÁTICA

FÁTICA

POÉTICA

POÉTICA

METALINGÜÍSTICA

METALINGÜÍSTICA

METALINGÜÍSTICA

FINALIDADE DOS ACTOS COMUNICATIVOS

- **FACER CIRCULAR A INFORMACIÓN**
(Competencia en comunicación lingüística)

- **TECER RELACIÓNS INTERPERSOAIS**
(Competencia Social e Cidadá)

DA CONDUCTA

DO PENSAMENTO

**ORGANIZAÇÃO
E
AUTORREGULAÇÃO**

DAS EMOCIONS

sentindo

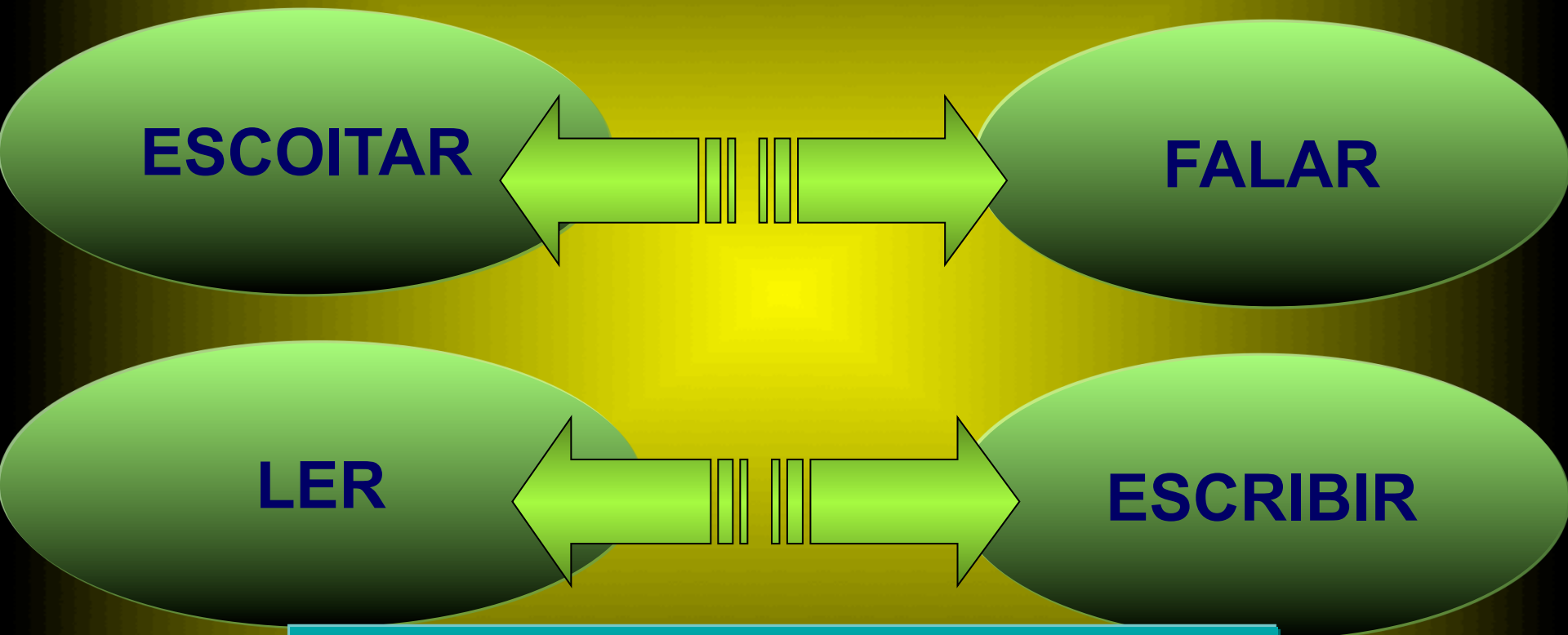
ESCOITAR

FALAR

LER

ESCRIBIR

pensando

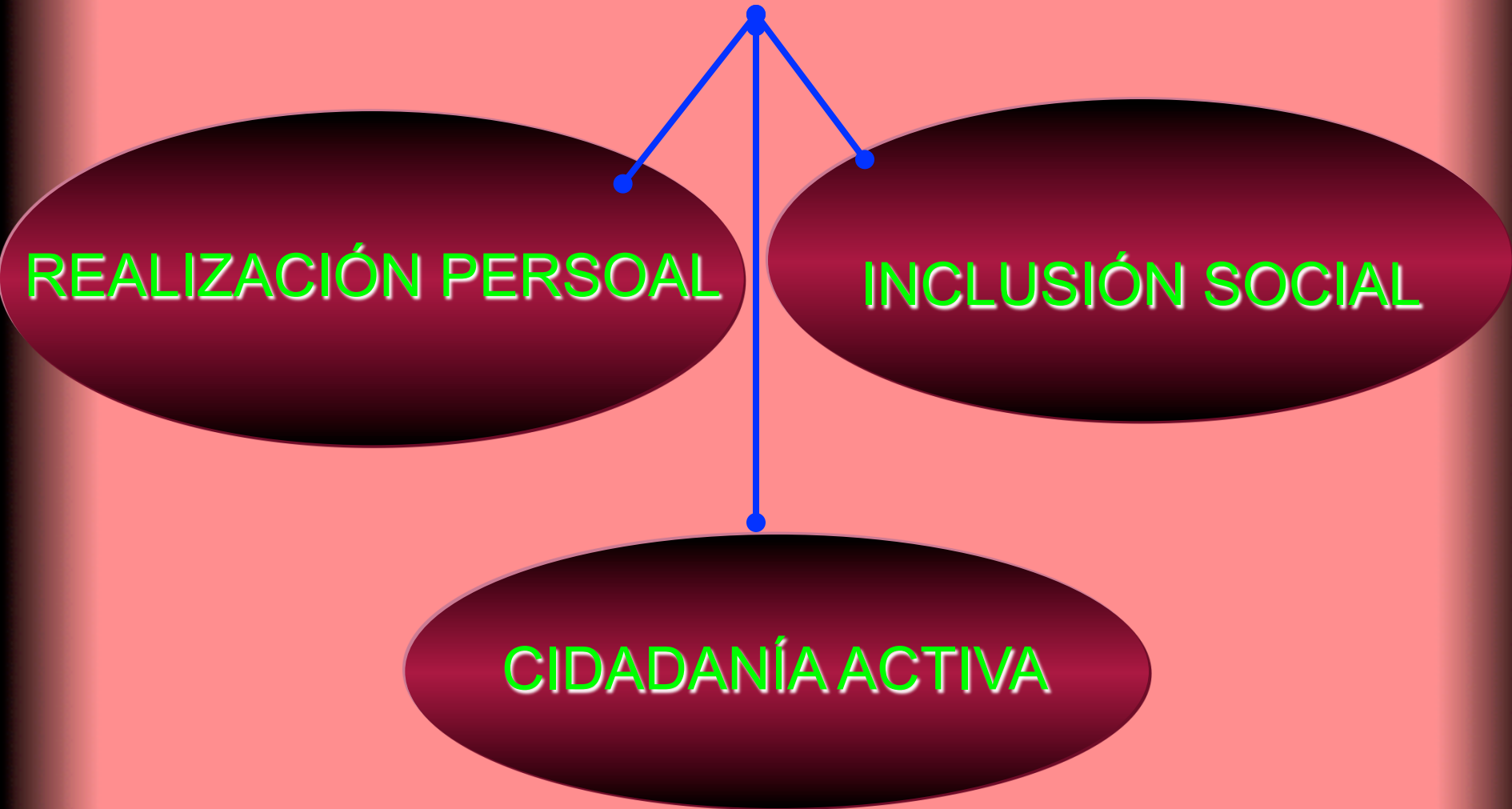
EDUCACIÓN PARA A

RAZONABILIDADE

CREATIVIDADE

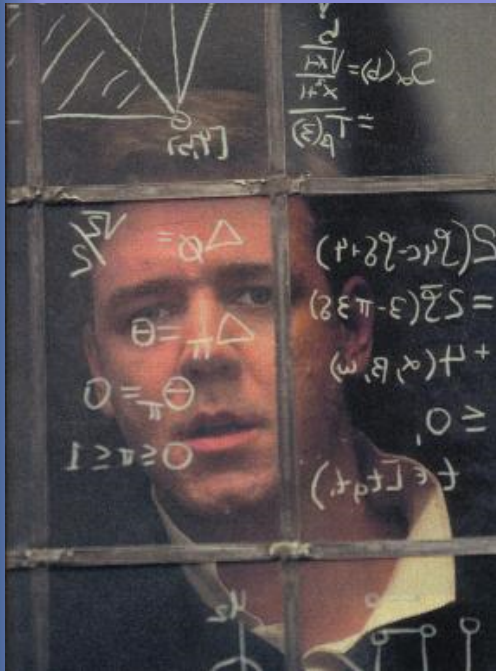
SENSIBILIDADE

MACROCOMPETENCIAS

4 corrientes metodológicas

APRENDER A
PENSAR

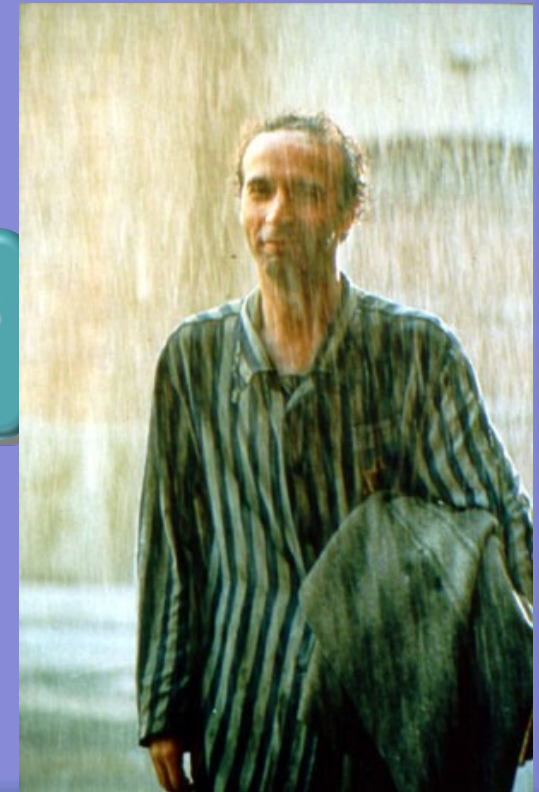

EDUCACIÓN
EN VALORES

EDUCACIÓN
EMOCIONAL

HABILIDADES
SOCIAIS

PERCIBIR

SENTIR

PENSAR

E FACER

EN COMUNIDADE

POR MEDIO DO DIÁLOGO

Como?

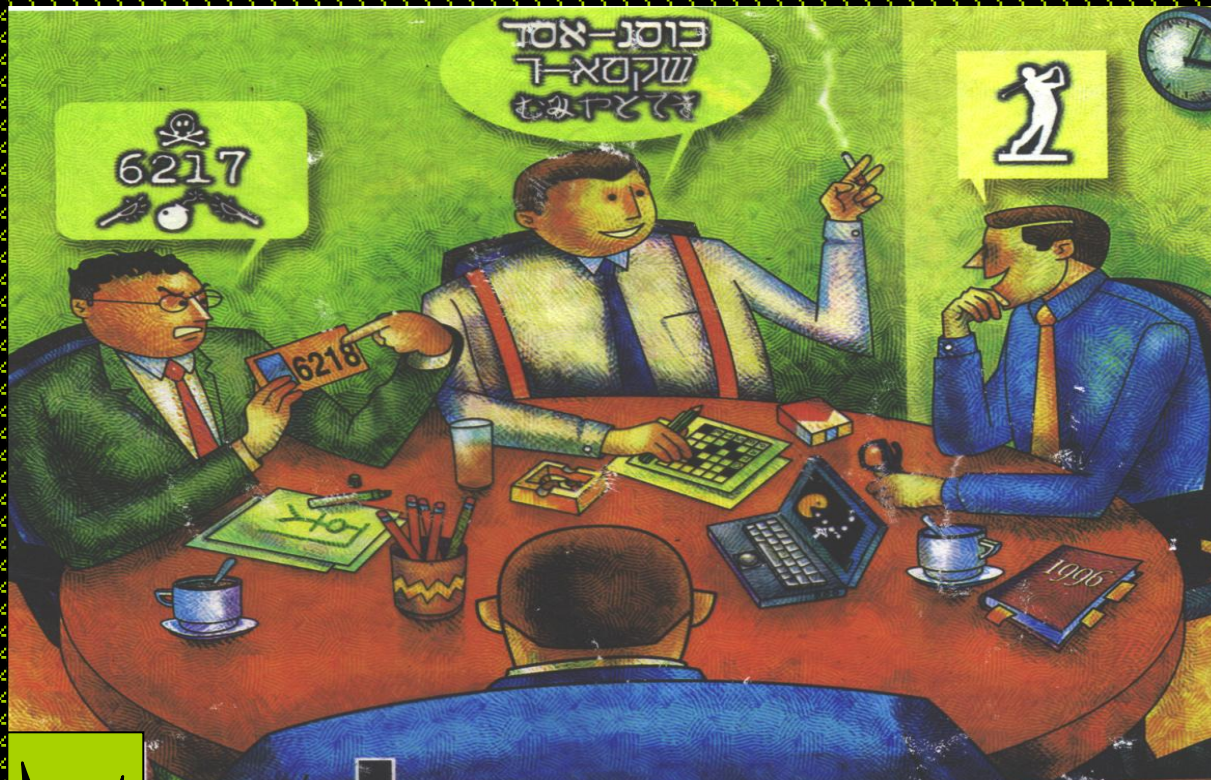
EMPODERAMENTO

PREGUNTA
ABERTA

DIÁLOGO
OU
DEBATE?

contexto
SEGURO

Xuntos, pero

PISO DE ARRIBA: nivel de tarefa

PISO DE ABAIXO: nivel afectivo

COHESIONAR O GRUPO

ESCOITA ACTIVA

REGRAS DO XOGO

MODAIS

XOGOS COOPERATIVOS

NORMAS DE CONVIVENCIA

```
graph TD; A[NORMAS DE CONVIVENCIA] --> B[LÍMITES]; A --> C[NORMAS]
```

LÍMITES

NORMAS

regras

Sinxelas para que as poidamos comprender facilmente

Xustas para que podamos entender o seu porqué

Dialogadas para facernos partícipes da súa
necesidade

Estables para no sentirnos confusos e saber o que
debemos facer

Equitativas para que non nos sintamos diferentes

Cinco niveles de “escoita”

- I. Ignoramos á
persoa
- II. Finximos escoitar
- III. Escoita selectiva
- IV. Escoita atenta de
palabras
- V. Escoita empática

ESCOITA ACTIVA

RESUMIR

PARAFRASEAR

CLARIFICAR

REFLECTIR

**AMOSAR
INTERESE**

FACTORES QUE FACILITAN A COMUNICACION

- Mirar aos ollos. Á cara.
- Deixar o que se está facendo.
- Captar o contido e a mensaxe non verbal.
- Non interrompir.
- Non cambiar o tema
- Non terminar as frases do outro.
- Pedir aclaracións se non entende algo.

mensaxes "eu"

Síntome _____

Cando _____

Porque _____

Por favor, poderías _____

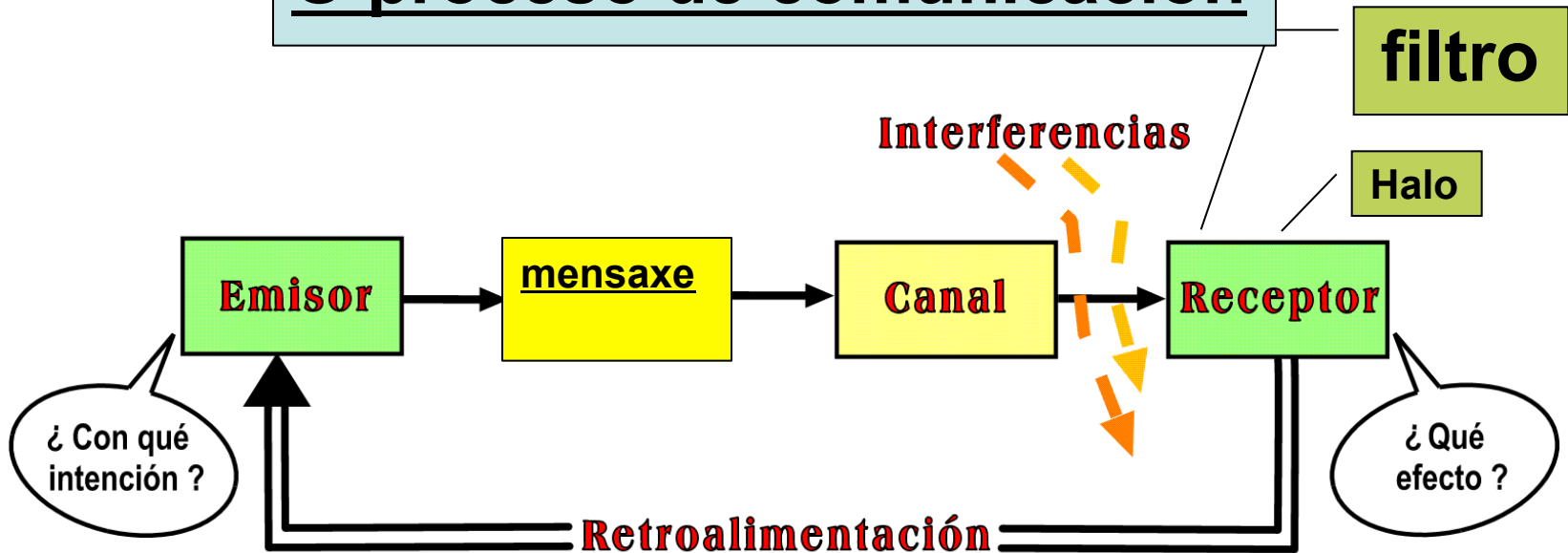
- As opinións, desexos e sentimentos son máis dignos de crédito.
- Actitude democrática e de respecto que invita ao compromiso.
- Facilita a disposición ao cambio, non implica avaliación negativa do interlocutor e non dana a relación

FACTORES QUE ENTORPECEN A COMUNICACION

- Descalificar
- Negar os sentimentos do outro
- Confundir ser franco con ser destructivo
- sobreinterpretar mensaxes
- Ter expectativas do que se quere oír.
- Os prexuízos
- As xeralizacións

O proceso de comunicación

1.- Competencia en comunicación lingüística

- Consiste en **utilizar a lingua como instrumento de comunicación.**
- Baseado en:
 - Expresar pensamentos, sentimentos e opinións
 - Estruturar o coñecemento, dar coherencia e cohesión ao discurso
 - Deleitarse escoitando, lendo e expresándose.
 - Comunicarse e conversar para convivir, para que a lingua, como ferramenta de comprensión e representación da realidade, sexa motor da resolución pacífica dos conflitos.
 - Adaptar a comunicación ao contexto.
 - A utilización de códigos e habilidades lingüísticas.
 - O coñecemento reflexivo sobre o funcionamento da lingua e as súas normas de uso.

PEDAGOXÍA DA CONVERSA

- SABER “QUE”, SABER “COMO”, SABER “CANDO” E SABER “POR QUE”
- As dramatizacións, os xogos de rol, as improvisacións teatrais, o visionado de películas e programas de televisión, grabacións de radio...pero sobre todo a reflexión e coloquio sobre as nosas prácticas conversacionais...son o fío condutor das actividades.

Proposta de GUADALUPE JOVER

contidos

Presentarnos e coñecemos

Aspectos xerais da conversa

A comunicación non verbal

Respecto por tódalas variantes e rexistros

Cooperar no intercambio de información

As estratexias da cortesía

Linguaxe, poder e discriminación

Habilidades comunicativas e de resolución de conflitos

CONVERSA

INICIAR (apertura)

MANTER (orientación, corpo)

REMATAR (peche)

UNIRSE Á CONVERSA DE OUTROS

CONVERSAS DE GRUPO

MÁXIMAS DE COOPERACIÓN CONVERSACIONAL (GRICE)

**MÁXIMA DE CALIDADE: “ non falar de ouvido”
Confirmar as fontes e procurar a verdade**

**MÁXIMA DE CANTIDADE: “ non enrollarse como as
persianas, nin falar para listos”**

**MÁXIMA DE RELACIÓN: “ non irse polos cerros de Úbeda”
Ir ao cerne e atermo ao tema e ao propósito**

**MÁXIMA DE MANEIRA: “ non saír pola tanxente”
Invita a ser claros e evitar ambigüidades.**

ELEMENTOS DA COMUNICACIÓN NON VERBAL

. 70%
. Sinerxia ou
confusión

ASPECTO FÍSICO

ARTEFACTOS (roupa, adornos, cores, símbolos de estatus...)

CINÉSICOS (movementos, posturas, xestos, mirada, sorriso...)

PROXÉMICOS (distancia de seguridade...)

FACTORES DO ENTORNO (distribución espacial, iluminación, temperatura, ruído, música...)

ELEMENTOS DE COMUNICACIÓN

cinésicos

MIRADA/ CONTACTO OCULAR

SORRISO E EXPRESIÓN FACIAL

XESTOS E EXPRESIÓN CORPORAL

POSTURA E ORIENTACIÓN

proxémicos

DISTANCIA E CONTACTO FÍSICO

otros

AUTOMANIPULACIONES , ASENTAMIENTO

MOVIMIENTOS NERVOSOS DE MANS E PERNAS

APARIENCIA PERSOAL

FACTORES DO ENTORNO (distribución espacial, iluminación, temperatura, ruído, música...)

- ESCENARIOS QUE FACILITAN OU ESTORBAN

ACTIVIDADE:

- ESTUDO DAS DEPENDENCIAS DO CENTRO E A SÚA DISTRIBUCIÓN
- ESTUDO DA DISTRIBUCIÓN DO ESPAZO NAS AULAS
- ESTUDO DA DISTRIBUCIÓN DO ESPAZO NO PATIO
- CAL SERÍA O NOSO ENTORNO IDEAL?

ELEMENTOS DA COMUNICACIÓN

CONDUTAS PARAVERBAIS

VOZ: volume, entoación,

claridade, velocidade, timbre

TEMPO DE FALA

PERTURBACIÓNS DA FALA:

Pausas, silencios na conversa,

Muletiñas, vacilacións, suspiros, carraspeos, ...

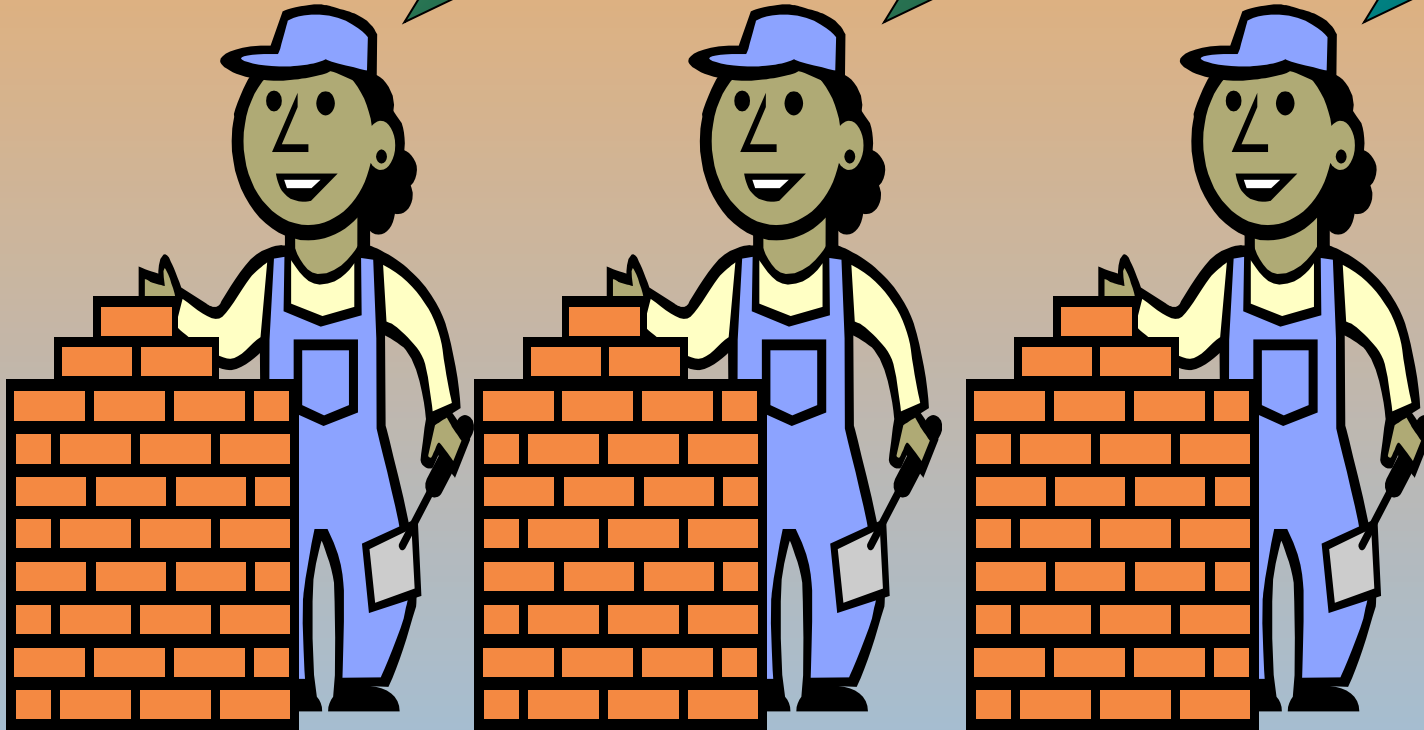
FLUIDEZ DA FALA

Que fas?

Poñendo
ladrillos...

Levantando
un muro...

Construindo
a escola...

Motivación e percepción

DIMENSIONES AVALIATIVAS:
Algo vólvese valioso

ATENCIÓN (ALERTA)
...Cando chama a nosa atención

MOTIVACIONAL
... atraéenos

HEDÓNICA
...Produce pracer

VALORATIVA
...convértese en algo precioso

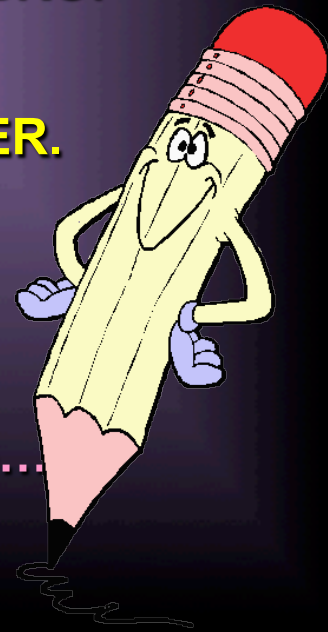
ENERXIZANTE
...Que nos produce entusiasmo e desexo de repetir a experiencia

PROPOSTA GLOBAL DE SENTIDO PARA MANTER A MOTIVACIÓN

IDEAS CLAVE empaquetadas en ENVOLTORIOS:

- **SORPRENDENTES**.....para despertar a **ATENCIÓN**.
- **MISTERIOSOS, SUXESTIVOS, PROBLEMÁTICOS E RETADORES**para provocar **ATRACCIÓN , CURIOSIDADE E ASOMBRO**.
- **DIVERTIDOS E EMOCIONANTES**.....para producir **PRACER**.
- **CHEOS DE SENTIDO E ÚTILES PARA VIVIR...** ...para ser xulgados como **VALIOSOS**.
- **ACTIVADORES** dos sistemas simpático e parasimpático... Para encherse de **ENERXÍA** e recuperar a **CALMA**

O CONO DA APRENDIZAXE De Edgar Dale

Despois de 2 semanas
Tendemos a lembrar

Natureza da actividade
involucrada

O 10% do que lemos

Lectura

Actividade verbal

O 20% do que oímos

Palabras oídas

O 30% do que vemos

Debuxos
observados

O 50% do que oímos
e vemos

Mirar unha película
Ir a unha exhibición
Ver unha demostración
Ver algo feito na realidade

Actividade visual

O 70% do que
dicimos

Participar nun debate
Manter unha conversa

Actividade
Participativa
E receptiva

O 90% do
que dicimos
E facemos

Realizar unha representación teatral
Simular experiencias reais
Facer aquilo que se intenta aprender

Actividade
pura

Pasivo

Activo

MATERIAIS

```
graph TD; A[MATERIAIS] --- B[PROPOSTAS QUE XEREN CONFLITO COGNITIVO]; A --- C[LECTURA DE IMAXES, ROSTROS...]; A --- D[TODO O QUE CONTRIBÚA Á AFINACIÓN PERCEPTIVA]; A --- E[TEXTOS: ANCLADOS, CONTEXTUALIZADOS, MOTIVADORES]; A --- F[TODO O QUE FAGA PATENTE A UTILIDADE VITAL DO APRENDIDO];
```

PROPOSTAS QUE
XEREN CONFLITO
COGNITIVO

LECTURA DE IMAXES, ROSTROS...

TEXTOS: ANCLADOS,
CONTEXTUALIZADOS,
MOTIVADORES

TODO O QUE CONTRIBÚA
Á AFINACIÓN PERCEPTIVA

TODO O QUE FAGA PATENTE
A UTILIDADE VITAL DO
APRENDIDO

HABILIDADES DE PENSAMIENTO

H A B I L I D A D E S D E P E N S A M E N T O

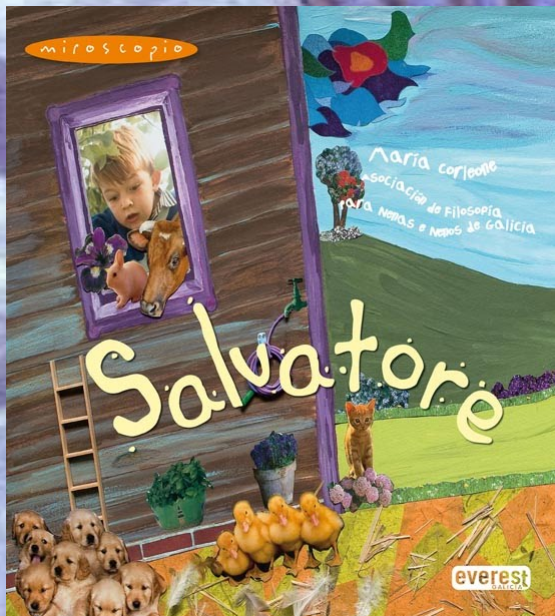
PERCEPCIÓN	INVESTIGACIÓN	CONCEPTUALIZACIÓN	RAZOAMENTO	TRADUCCIÓN
Observar	Adiviñar	Formular conceptos precisos	Buscar e dar razóns	Narrar e describir
Escoitar atentamente	Averiguar	Dar exemplos e contraexemplos	Inferir	Interpretar
Saborear/ Degustar	Formular hipóteses	Agrupar e clasificar	Razoar hipotéticamente	Improvisar
Discriminar olores	Buscar alternativas	Comparar e contrastar	Razoar analóxicamente	Traducir varios linguaxes entre sí
Afinar o tacto	Anticipar consecuencias	Establecer semellanzas e diferenzas	Relacionar causas e efectos	Resumir
Percibir movementos (cinestesia)	Seleccionar posibilidades	Definir	Relacionar partes e todo	
Conectar sensacións (sinestesia)	Imaxinar	Seriar	Relacionar medios e fins	
			Establecer criterios	

FACILITAR CAMIÑOS

relatos

xogos

arte

**O pastor Miguel Brun contoume que
fai algúns anos estivo cos indios do
Chaco Paraguaio.**

**Formaba parte dunha misión
evanxelizadora.**

**Os misioneiros visitaron un cacique
que tiña prestixio de ser moi sabio.**

**O cacique, un gordo quieto e calado,
escoitou sen pestenexar a propaganda
relixiosa que lle leron na lingua dos
indios.**

**Cando a lectura rematou, os
misioneiros quedaron esperando.**

**O cacique tomouse o seu tempo.
Despois, opinou:
“-ISO RASCA, E...RASCA MOITO, E...
RASCA MOI BEN...**

E SENTENCIOU:

PERO RASCA ONDE NON

PICA”

E. GALEANO

OPCIÓN METODOLÓGICA

```
graph TD; A[OPCIÓN METODOLÓGICA] --> B[AFINACIÓN SENSORIAL]; A --> C[DINÁMICAS DE GRUPO PARA FACILITAR A COHESIÓN]; A --> D[ALFABETIZACIÓN EMOCIONAL]; A --> E[GESTIÓN DE CONFLICTOS]; A --> F[APRENDER A PENSAR]; A --> G[HABILIDADES SOCIAIS];
```

**AFINACIÓN
SENSORIAL**

**DINÁMICAS DE
GRUPO PARA
FACILITAR
A COHESIÓN**

**ALFABETIZACIÓN
EMOCIONAL**

**GESTIÓN
DE
CONFLICTOS**

**APRENDER
A
PENSAR**

**HABILIDADES
SOCIAIS**

LECTURA

DE IMAXES

¿ Que percibo ?
- sensaciones

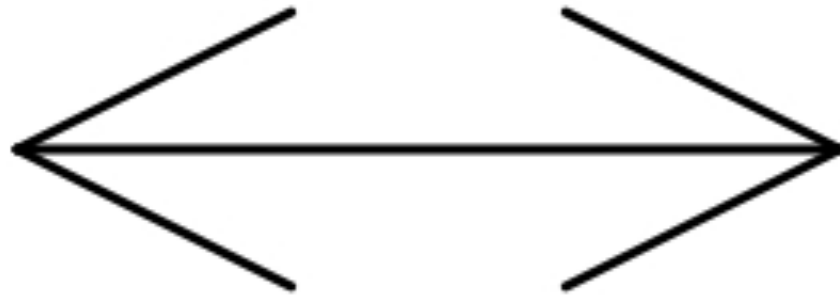
¿ Que siento ?
- emociones

¿ Que pienso ?

¿ Que opino ?
argumentación

LA FALIBILIDADE DOS SENTIDOS

VER O CADRO COMPLETO

HABILIDADES DE INVESTIGACIÓN

ADIVIÑAR

AVERIGUAR

FORMULAR HIPÓTESES

OBSERVAR E DESCRIBIR

BUSCAR ALTERNATIVAS

ANTICIPAR CONSECUENCIAS

SELECCIONAR POSIBILIDADES

IMAXINAR

HABILIDADES DE

CONCEPTUALIZACIÓN

DEFINIR

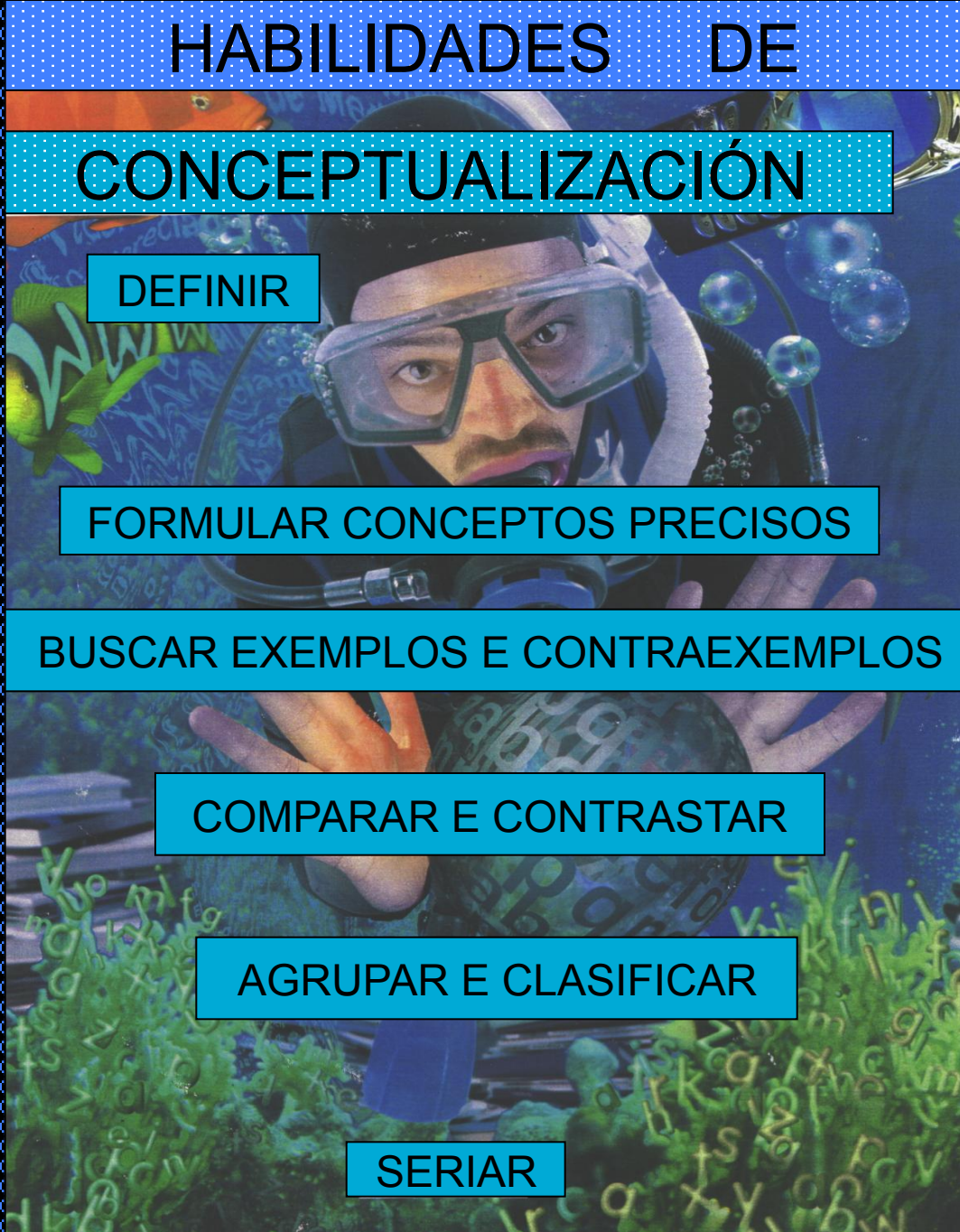
FORMULAR CONCEPTOS PRECISOS

BUSCAR EJEMPLOS E CONTRA EJEMPLOS

COMPARAR E CONTRASTAR

AGRUPAR E CLASIFICAR

SERIAL

HABILIDADES

BUSCAR E DAR RAZÓN

INFERIR

ESTABLECER CRITERIOS

RELACIONAR CAUSAS E EFECTOS

RELACIONAR PARTES E TODO

RELACIONAR MEDIOS E FINS

RAZOAR ANALOXICAMENTE

RAZOAR HIPOTETICAMENTE

DE RAZOAMENTO

HABILIDADES DE TRADUCCIÓN

The background is a complex abstract painting by Joan Miró. It features a light blue and greenish-yellow background with various organic and geometric shapes. There are several large, stylized eyes with red and black pupils. A prominent red circle is in the upper right. A yellow teardrop shape with a red and black center is in the middle. A black hand-like shape is in the lower left. The overall style is characteristic of Miró's 'Tàrragona' or 'Barcelona' period.

EXPLICAR, NARRAR,
DESCRIBIR

IMPROVISAR

INTERPRETAR

REFORMULAR

RESUMIR

PASAR :

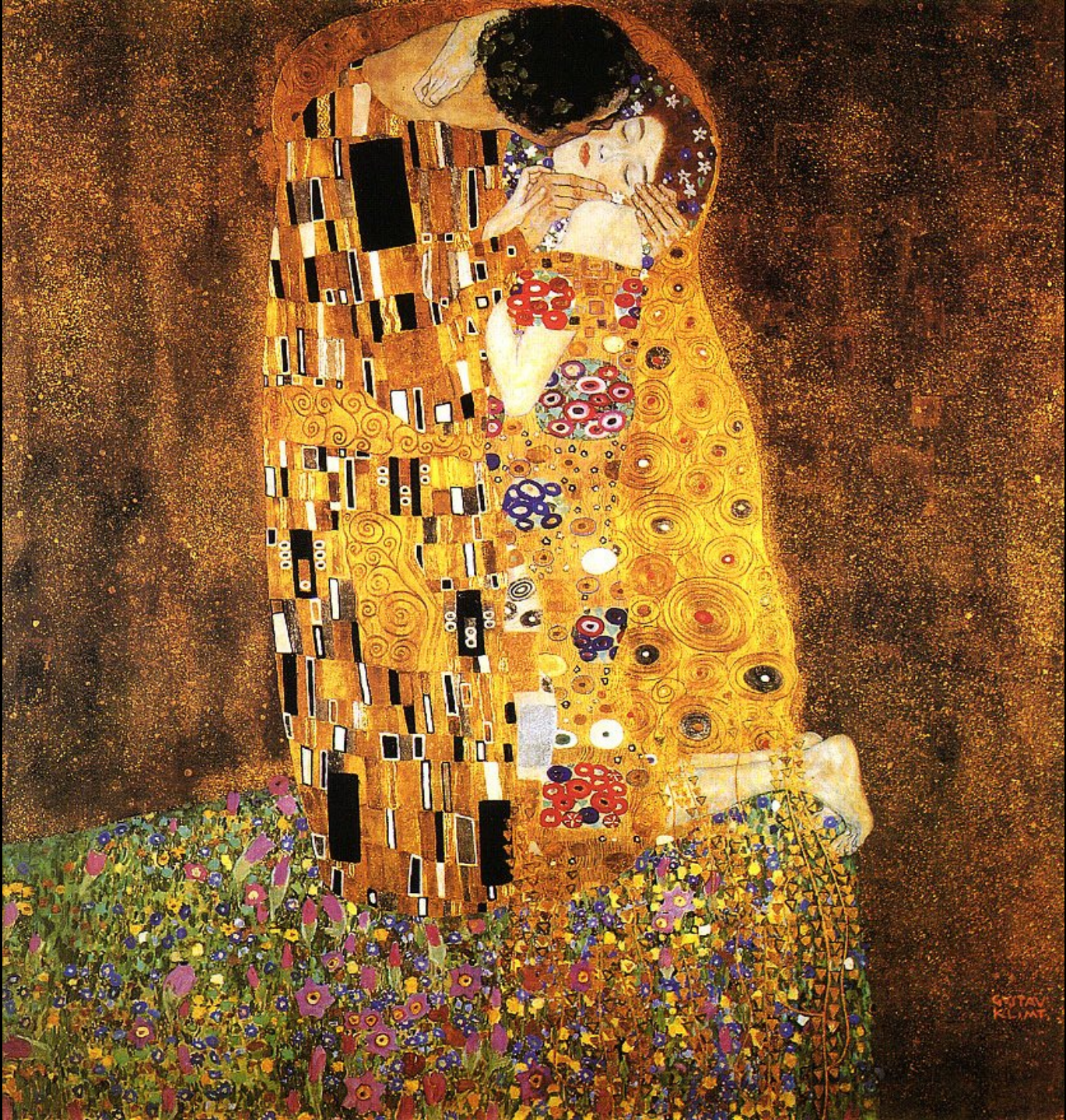
DA ORALIDADE Á MÍMICA

DO RITMO AO BAILE

DA MÚSICA Á PLÁSTICA

DA PLÁSTICA Á PALABRA

GUSTAV
KLIMT

O SUAVIZANTE

Dos MODAIS

CONDUTA:

PASIVA

AGRESIVA

ASERTIVA

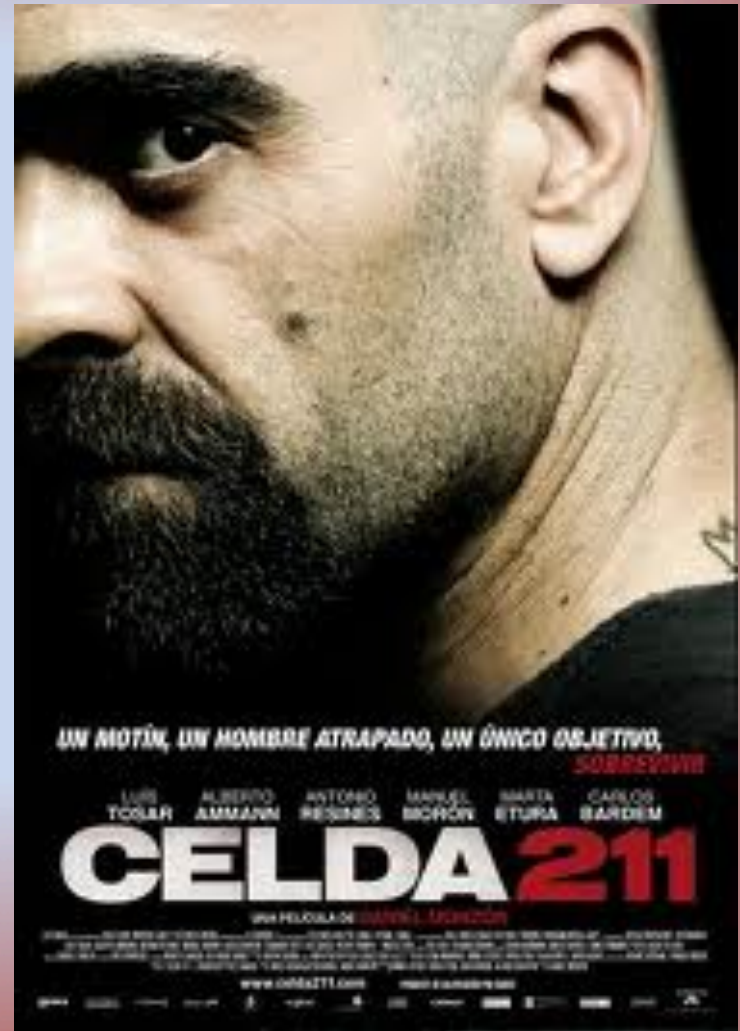
EN SÍNTESE

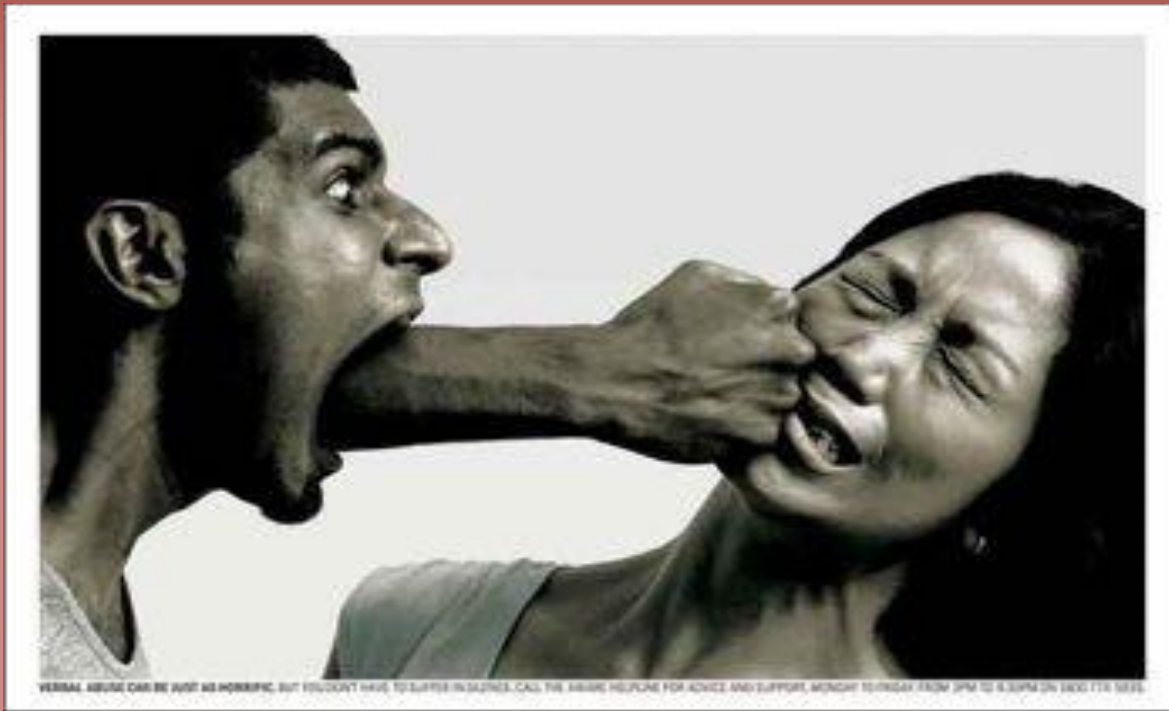
“Capacidade de relacionarnos cos demais obtendo un máximo de beneficios e un mínimo de consecuencias negativas”.

ESTILO AGRESIVO

- ✓ Mirada fixa.
- ✓ Volume de voz alto.
- ✓ Fala fluída-rápida.
- ✓ Non respecta distancias.
- ✓ Xestos de ameaza.
- ✓ Postura intimidatoria.
- ✓ Non pausas ao falar.

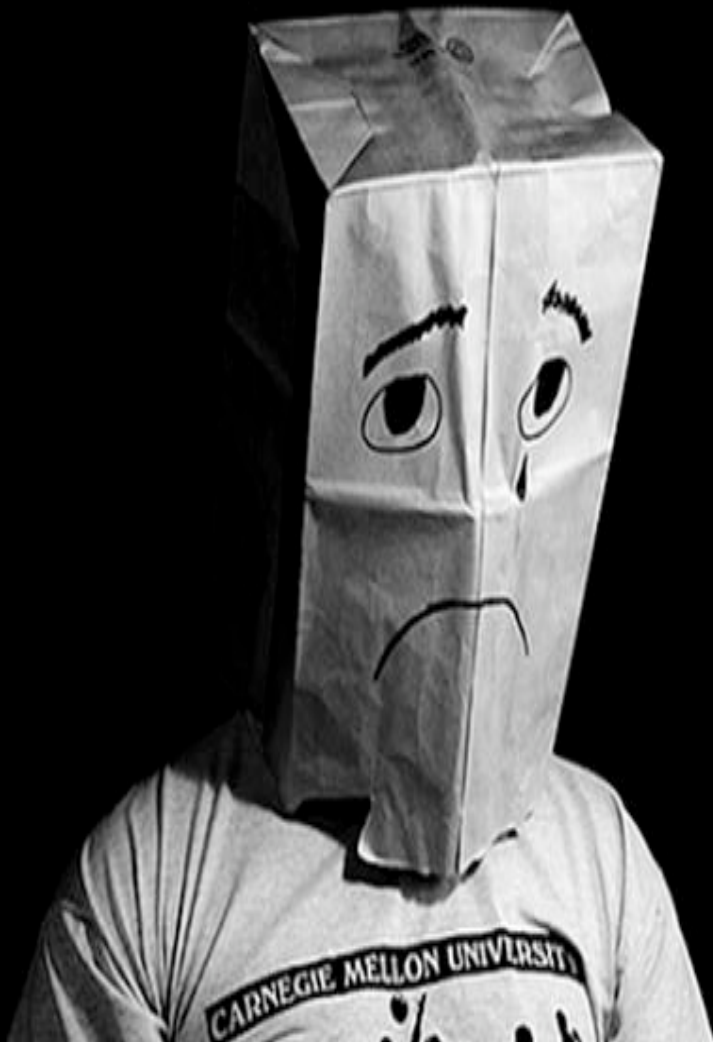

- Inclúe un contacto visual que trata de facer baixar a vista ao outro e dominalo...
- A voz está fora de lugar, usa un tono sarcástico e os xestos corporais caracterízanse por un sinalamento constante co dedo.

ESTILO PASIVO

- ✓ Ollos que miran cara abaixo.
- ✓ Volume de voz baixo.
- ✓ Vacilacións.
- ✓ Xestos desvalidos.
- ✓ Postura fundida e tensa.
- ✓ Mans “nervosas”.
- ✓ Ton vacilante ou queixoso.

A comunicación non verbal inclúe un contacto visual evasivo, os movementos corporais e das mans amosan nervosismo, os hombros están caídos, as mans poden cubrir a boca, a voz é baixa, a fala non é fluída, pouco clara, e en xeral téndese a suavizar o que se di para que a outra persoa non se ofenda.

ESTILO ASERTIVO

- ✓ Contacto ocular directo.
- ✓ Volumen de voz conversacional.
- ✓ Fala fluída.
- ✓ Xestos firmes.
- ✓ Postura erguida.
- ✓ Mans soltas.
- ✓ Sonrisa frecuente.

Como?

Explicación verbal

Historias, imaxes, vídeos...

Modelado

Posta en práctica

Diálogo

Reforzos

Moldeamento

Role-playing

RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS

1- Detente, seréate e pensa antes de actuar.

2-Expresa o problema e di como te sentes.

3- Proponte un obxectivo positivo.

4- Pensa en varias alternativas de solución.

5- Pensa nas consecuencias de cada alternativa.

6- Selecciona a posibilidade que ten mellores consecuencias para todos os implicados.

7- Pon en práctica a túa decisión, persevera e analiza os resultados

avaluación

